

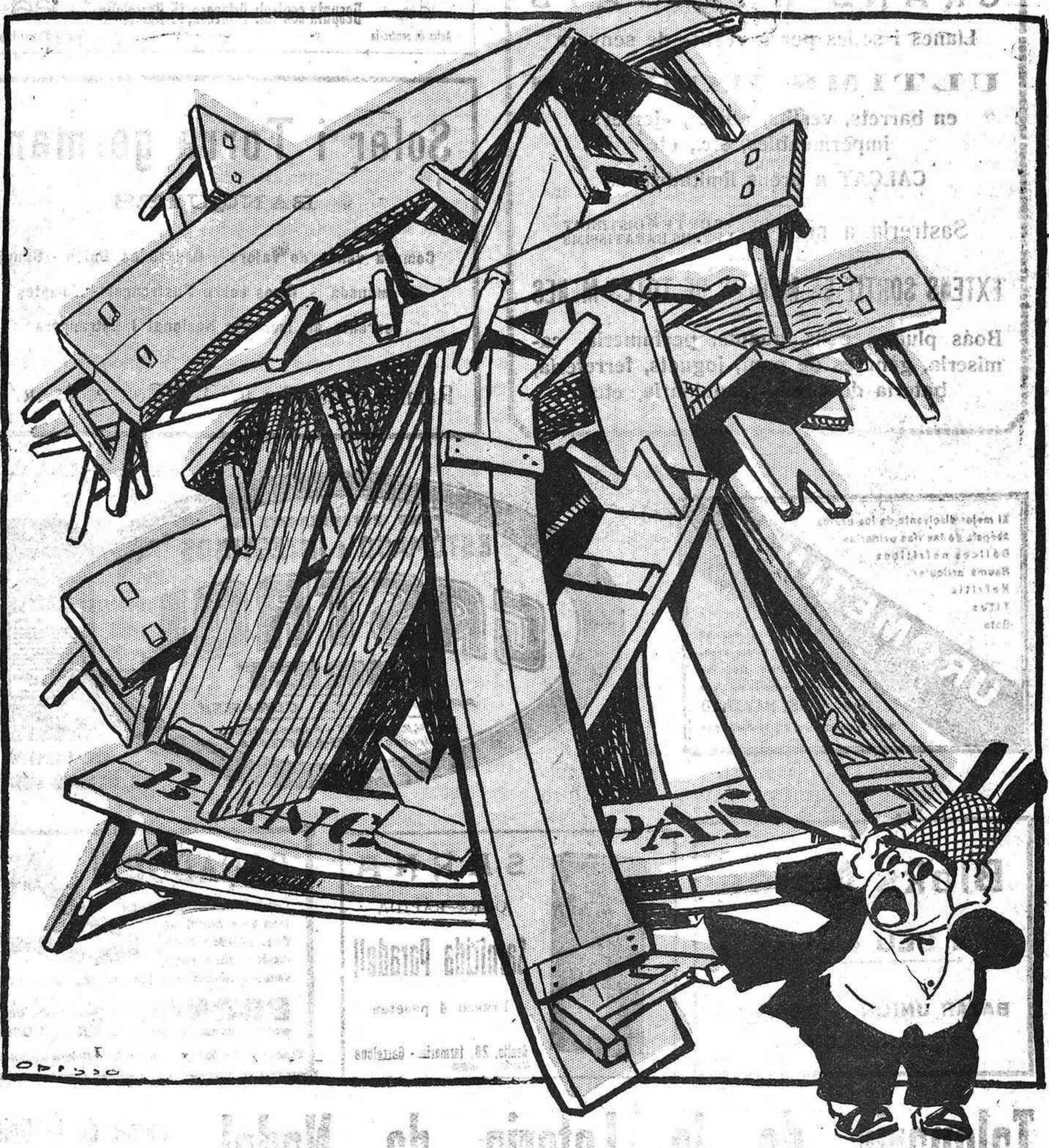
L'Esquella de la Torratxa

Any XLII Número 2177

15 cèntims = Atrassats

Barcelona, 26 de Novembre de 1920

PERTENEGE A LA BIBLIOTECA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

ELS BANCS

—Ai, ai, ai, pobres de nosaltres, el dia que en caigui un!..

GRANS MAGATZEMS DAMIANS

EXPOSICIÓ i VENDA de diferents articles al
preu únic de **3⁹⁵** pessetes

GRANS NOVETATS

Llanes i sedes per a vestits de senyora

ULTIMS MODELS

en barrets, vestits, abrics, «jerseys»,
impermeables, etc., etc.

CALÇAT a preus limitadíssims

Sastreria a mida - CORTE, DISTINGIT
I PREUS BARATISSIMS

EXTENS SORTIT EN MOBLES DE TOTES MENES

Boás pluma, pells, guants, perfumeria, ca-
miseria, gèneres de punt, joguets, ferreteria,
bateria de cuina, maquinaria, etc.

La llet condensada (sense desnatar)

La més pura

MARCA

La més saludable

Antes de pendre-la

VICTORIA

Després d'haver-la pres

procedent de les masies del Montseny
(Barcelona), és absolutament pura, la
més rica, la més saludable i nutritiva
perquè conté tota la crema i perquè
és elaborada solament amb llet de
vaca suïça i sucre blanc de canya.

DE VENDA EN COLMADOS I ULTRAMARINS

Despatx central: Princesa, 15-Barcelona

Soler i Torra germans

BANQUERS

Compra venda de valors - Ordres de Borsa - Canvi
de moneda - Giros sobre l'estranger - Comptes
corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

El mejor disolvente de los uratos
Abejela de las vías urinarias
Óxidos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO & INTESTINOS

**GASTROL
MIRET**

PROBARLO ES CURARSE

MARCEL MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205-BARCELONA

DE VENTA
EN TODAS PARTES

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

SARNA

CURA RÁPIDA

Sarnicida Parade!!

Frasco 4 pesetas

Asalto, 28, farmacia - Barcelona

CAÇADORS!

Les millors espadanyes
més ben construi-
des, sòlides i cò-
modes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a províncies

Talonaris de la Loteria de Nadal

Carrer de la Unió, 3
BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

PUNTS DE VISTA

ER NO ÉSSER menys que els rotatius, jo, i amb mi L'ESQUELLA, hem de protestar contra la imposició de la censura, protesta que ve fent L'ESQUELLA, des de l'any del seu naixement, en 1872.

Feta constar en crònica la protesta, sigui'ns permès estendre-la an aquells diaris que han demanat fos extesa a la premsa de Madrid, en nom d'igualtat davant la censura que deu ésser tan forta com la igualtat davant la llei. No pot entrar per les portes de Barcelona lo que dins d'ella sofreix prohibició. Però aquest és un criteri perfectament conservador, incongruent en els periòdics republicans que l'han exposat. Així lo que's demana és que la censura sigui més completa, que ens aillin d'Espanya, que no sabem més que els remor que corren pels mercats i pels cafès, que altres plomes amb llibertat puguin escriure lo que a nosaltres ens és interdit. Es l'etern egoisme del que vol que's faci als deures lo que an ell li fan, és el «que rebi tothom!» fet doctrina i governació.

Així, nosaltres, demanariem la prohibició de la lliure arribada dels setmanaris estrangers, i els mateixos diaris la dels diaris francesos. La censura, aleshores, seria absoluta i restariem aïllats del món, amb joia dels conservadors que finalment veuriem conseguida la seva dèria del cordó sanitari posat a les idees i de tots els diaris convertits en edicions del *Brusi*. Així, també, els censors veuriem perfecta la seva obra.

Creiem que hem demostrat fàcilment la nostra teoria de que la censura aplicada a Barcelona és un mal menor, si pensem en el vell lliberalisme, en nom del qual tantes coses se volen combatre. Ara els conservadors, sí, en nom dels interessos periodístics i dels seus íntims sentiments, deuen exigir que aquell famós porter descrit per en «Figaro», que a les portes d'Espanya impedia en 1835 l'entrada de tota literatura nociva, s'estableixi als llindars de la província de Barcelona, decomitzant tof diari, vingui de Madrid, de València o de França.

La nostra lògica, adequada a les circumstàncies, indignarà an els nostres companys, sobre tot an els catalanistes, però no negaran que és lògica pura i pràctica. I com que els catalanistes, exceptuats alguns ingenus estels solitaris, assenteixen a totes les discretes i eficaces mesures que's prenen i es pendran, deuen insistir en que el bloqueig periòdic s'estableixi, conseguint a un temps que la premsa centralista no s'apoderi del mercat barceloní, i que ningú pugui dir que en ells perduren els restes de aquell modest lliberalisme qui exhibien antany.

A nosaltres, francament, la repetició d'aquestes mides ens han fet una mica escèptics. Sospensió de garanties, censura, premsa de Madrid... Passen els temps i de tot no resta més que doscents exemplars més d'*El Sol* i 150 del *A B C*. Val la pena de que entri la premsa de Madrid, per a demostrar la inanitat de les coses.

PARADOX

El sac i les engrunes

Paralelament a la «dança dels milions», els projectes fantàstics, els plans arriscats i temeraris, esboça la majoria regionalista el puntejar dels centimets; el culte a la prosaica mitja cana, enblema que, a desgrat dels esforços acomplerts per a despistar a la gent, més s'escau a la configuració del Consistori.

Al desbordament del corn de l'abundància, en funcions darrerament, ha succeït a la Casa Gran el despertar de l'instint botigueril. L'exaltació de la màxima economia segons s'ha vist en tractar-se de la creació d'una nova comissió especial, nomenada, de compres i despeses menors.

Una altra comissió, després del fracàs de les que ja existeixen. Vulgui Déu apiadar-se dels malhaurats barcelonins!

De l'adquisició de les aigües de *Dos Rius*, de la perllongació del carrer de Balmes, amb la consegüent valoració i expropiació de terrenys—no cal dir-ho—d'un deliri immotivat de grandeses, es vol passar a intervenir lo que en diríem *el xacolata del lloro*. A manejar a tot drap el compte gotes. A exercir de llepa-fils, furgant nit i dia pels recons; cavil·lant què pot fer-se per a apagar una bombeta, entre les mils que formen el devassall de llum.

No és que la iniciativa reflexada en la proposició que tracta de crear l'organisme que ens ocupa ens sembli malament.

Pel contrari, res hi hauria que dir tocant al afany de estalvi que sembla haver sobtat als regidors, si com han fet notar altres vegades, com es desprèn de l'actual Ajuntament, no pogués dir-se dels qui el componen, que són uns perfectes escampadors de farina.

Mentre simulen, per un costat, cap-ficar se pel preu assolit pels fregalls i les escombres, actuen, per l'altra, de perfectes hereus escampes, talment com si obeïssin al criteri de que, ço que és del comú no és de ningú.

La fal·lera de les economies, hauria d'evidenciar-se en tots els ordres de la vida municipal. En els capítols de manifesta inutilitat, tan abundosos en tots els ordres. En les sessions—massa nombroses—en que per a un tema polític, veiem perllongar els debats oratoris, fins a les tantes de la nit. Les infinites vegades en que per a un tiquis miquis sense solta, s'imposa a la Pubilla el sacrifici d'una ratxada de pessetes.

Tot lo que en l'ordre de les economies no sigui anar al fons del assumpte atacant el mal en les seves arrels, suposa malversar llastimosament el temps.

Donar peu a que la malícia s'accentui en la massa ciutadana.

A que al veure com esmercen els consellers la seva atenció i la seva activitat en minúcies de certa mena, hi hagi qui digui:

—Tan mateix no deixen els regionalistes res per vert.

JUST

Aquest número ha passat per la censura

— Què li agrada més, Quimet, l'estiu o l'hivern?
— Ara, entremig de dues xicotetes maques, l'hivern.

Els dotze apòstols de l'Amadeu Hurtado

Dotze xicots—xicots sempre, encara que alguns galopin vers la quarentena—varen rebre una inesperada invitació, per a que assistissin el passat dissabte a un sopar que'ls hi oferia l'Amadeu Hurtado. El dotze se digueren:

—L'Hurtado, a l'inrevés de Jesus, fa el sopar després de la resurrecció.

En aquell salonet del restaurant Martin que ha sabut recollir el nostre «fin du siècle» i el nostre començament de sigle, anaven entrant els convidats.

Entrà En Rossell, pilós i romàntic; entraren els Pi i Suñer; entrà En Brunet, amb *L'Action Française* perquè mentre no hi arribin diaris bolxevics, és el diari «royaliste» el més bolxevic que troba; entrà En Claudi Ametlla, gros, vermell, no mancant-li més que un *Romeu i Julieta* per a semblar M. le Budget; entrà En Campalans, com un Cheribini gras; entrà En Borralleras, com entra per tot arreu per dret propi; entrà l'Alexandre Plana...

Varen seure; varen menjar; varen beure; varen escoltar a l'Hurtado, que semblava el professor oferint un sopar als bons xicots dels curs, i ningú sabia per a què se'ls feia seure entorn d'un «menú».

—Els brindis ens ho diran—pensaren.

I els brindis no arribaven, però l'Hurtado, com en temps de la guerra, va pendre la paraula.

—Senyors, hem de fer una revista, una revista que torni a donar el sentit del lliberalisme perdut, que aplegui a tots aquells elements dispersos pels tèrbols doctrinarismes, en un punt de coincidència democràtica. És a dir, una revista democràtica que no acabi d'entrar en la demarcació del Socialisme...

—Molt bé... Ens sembla molt bé—digeren els dotze apòstols.

—I com se dirà?—preguntà un.

—*El Clam*.

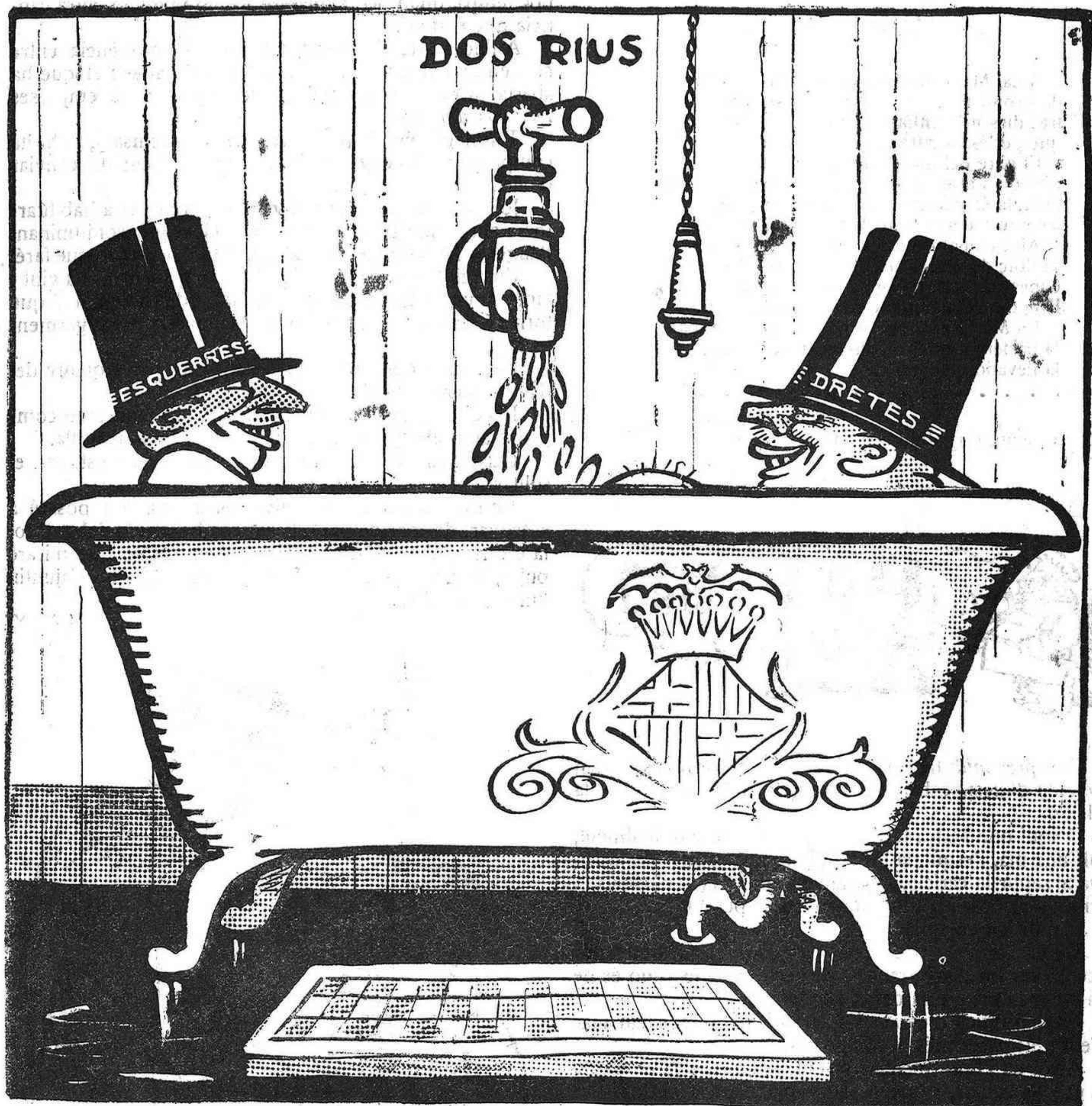
A totes les revistes nacionalistes foranes i districtivoles se'ls hi han posat *El Clam*. Hi va haver un silenci. Alguns feren una petita ganyota. Un, recordant el programa, murmurà:

—Em sembla que aniria millor posar-li «*El paño caliente*».

Rebutjat el nom, continuà el programa. Un faria una mica de socialisme, un socialisme d'empleat de la Mancomunitat; un altre imitaria an En «Lysis», una mena de Salas Anton de França; un altre secundaria, exclòs el monarquisme, idees de *L'Action Française*, sobre tot en política internacional. L'Hurtado, com un Millerand, seria el president d'aquella república de les lletres, però amb presidència intervencionista.

S'inicià una subscripció. Continuà l'encoratjament. Davant la vacilació apostòlica, se nomenà una ponència. Finalment l'Hurtado, per a posar una flama de fe en aquells joves que amb *La Publicidad*—oh Hurtado!—ja'n tenen prou, insinuà el pervindre:

—I qui sap, senyors, qui sap, si la revista serà el començament d'un partit.

— Qui ho diu que no és bona?
— I tall... Si això és aigua de roses!...

L'apòstol incrèdul, el Sant Pere del sopar, a l'aixecar-se de taula, sospirà:

— Resum: Un altre «fem-la l'esquerra!» amb pollastre rostit i Codorniu.

El nom no fa la cosa

— Teniu, un «cau d'orella».

— Vinga.

L'amic, l'inicià:

— En López Picó...

— Nosaltres ens estimem an En López Picó.

— No, si no és res de mal... En la penya del gran

poeta, se parlava d'una dama sempre plena de bellesa i de gràcies, quan En López Picó, a l'acabar-se l'enumeració de les virtuts de la dama, digué:

— Quina llàstima que's digui González!

Algú, després, observà:

— No se'n ha adonat que ell se diu López.

Perdó, amic que ens portes l'episodi. En López Picó, no és López, no se'n diu de López, ni Picó, sinó López-Picó. I amb el temps, suprimirà el guió, i la majúscula del segon cognom i se'n dirà senzillament Lópezpicó.

REFRESC?

A cal Marió ha nascut, darrera un tiroteig de pronòstics, un nen graçó i aixeribit; tres dies més enllà s'engipona el bateig que per ésser rural resulta ben lluit.

El pare del minyó no cap dintre la pell; obsequia al seguici amb un refresc com cal; la taula és una fira, ampolles a granell, les boces dels confits fan com un pedregal.

Aiguarent de facina, vi ranci, borreguets, vi dolç de varies marques, cigars amb son faixí, copes per tots, uns gots amples com perolets; llangoniça i xampany són el principi i fi.

En Marió es creu heroi de l'aura popular, la partera s'enfebra, l'hereuet riu badoc, la llevadora suma:

.....

El refresc va deixar rodant pels intestins, una brasa de foc.

J. COSTA I POMÈS

Els *apres-midi* tardorencs, tèrbols i fredorosos, tenen quelcom d'inesplicable que convida a la solitud i a la reflexió.

D'aquí que l'altra tarda, tot amanyagat indolentment, amb una mà, l'esquena botaruda del gat, que s'estarrufava al sentir la carícia, i aguantant amb l'altra el cigarret, arribés a aclucar els ulls, donant-me a pensar...

Mai dirieu en què?

Doncs en el problema paorós i comprometedor suscitat per un diari francès, respecte a si és o no és de llei besar la mà a una dama enguantada.

Extrem difícil d'escatir i apropòsit del qual s'han manifestat els parer més contraposats.

Això, en l'hora mateixa en que's diu que va el paper als ulls de la cara, i que la suprema ciència periodística consistirà, d'aquí a poc temps, en saber donar solament a les caixes, allò que, ultra incloure un interès capdal, pugui dir-se en forma sintètica.

Els beneficiats—cas de que de l'estat de coses que tenim al damunt se'n despregui alguna aventatja—seran els llegidors de bona fe, als que s'estalviaran algunes de les llaunes que des de fa anys i panys venen essent el nostre pa de cada dia en la majoria dels rotatius.

Hi ha qui, sangrant-se en salut, ha començat ja a obrir el paraigües.

Tal, per exemple, una entitat jaumina del districte IX municipal, que celebrà diumenge passat una vetllada a benefici de la premsa tradicionalista.

Hi haurà safata, resaven les targes de convidat.

Advertència que és al ensemps una indirecta als periodistes indiferents o confiats, siguin del bàndol polític que's vulgui.

En passar la safata haurem d'ocupar-nos d'aquí a

poc temps, quan per a anar al llit no tinguem altra candela que el diari.

A l'hora que el govern, que paga la diferència entre el preu que abans de la guerra tenia el paper i el que ha abastat arran de la conflagració, diguin a les empreses *Déu vos ampari*.

Tan negre és el pervindre de la premsa, que hi ha company madrileny que tracta seriosament de canviar d'ofici.

Jo, que em sento excessivament gran per a habitar-me a altres quefers que no siguin el seguir conjuminant lleugeres fantasies sense malícia, ja tinc pensat lo que faré.

Em reintegraré al poble, d'on vaig sortir hi ha vint i tants anys, freturós de popularitat i de diners, i al que tornaré amb les mans a les butxaques com vulgarment es diu.

Les hores del vagar, que seran las vint i quatre del dia, les passaré al *Café de la Amistad*.

Els diumenges i dies de pluja, no em mancaran companys amb els que menar a terme una bona manilla.

Quan faci bo i el cafè resti desert faré, a estones, el solitari.

En estar cansat de manejar les cartes, em posaré a acaronar, desmaiadament, l'esquena botaruda del gat, tot fabricant ondes de fum del cigarret; ondes que miraré pujar, aixamplar-se i desfer-se, abans de que s'ajuntin l'una amb l'altra.

X X X

—I on cau això de la Lituània?

—A la dreta del mapa, un poco más allá de la gran vía Layetana.

LA GRESCA ESTUDIANTIL

- Qué quiere decir el «soviet»?

- No sabes tu eso?... El soviet son las vacaciones de Navidad.

El conte de l'experiència

AIXÒ que els vells i els ximpls, els vells i els ximpls de totes les èpoques, des de l'edat quaternària fins als nostres dies, tenen sempre a la boca, l'experiència, és un conte, un conte exòtic, dels més exòtics que corren.

I desconfiïn sempre de totes les coses exòtiques. Així com s'imposa, per un excés de civilització, un retorn a la natura, s'imposa també un retorn a lo casolà, a l'escudella, a la carn d'olla, al retirar d'hora, a la manilla familiar i altres delícies de la llar, avui preterides injustament per un afany de snobisme. A un amic nostre que li va agafar d'una manera fulminant, com una pulmonia doble, la mania de l'exotisme, li va donar per pendre cocaïna. Ell era un home feliç, tot lo feliç que's pot ésser en aquest cabàs de beneiteriès que és la vida, però ademés de feliç volia somniar, somniar el que fos, encara que fossin truites, que avui, tal com estan les coses, no són pas de despreciar.

Ja es poden suposar lo que va passar: una tragèdia. El nostre amic, que era un inofensiu empleat municipal, es va tornar més boig que una cabra, i va acabar tocant l'acordeó.

Quan es cantin les excel·lències de l'exotisme toquin ferro, perquè l'exotisme sempre porta *la negra*.

I ara, si volen, anem a l'experiència, que nosaltres hem qualificat exòtica perquè és un producte inútil i llunyà, tan llunyà que's perd de vista.

Generalment se té una fama d'home d'experiència, com se té d'home honrat, és a dir: mal adquirida. A un home—l'oficinista del segon pis, l'adroguer de la cantonada, el betes-i-fils de la placeta,—se'l té per honrat fins que arriba un dia que t'enteres de que ha fet diners amb la guerra, que havia venut negres a Cuba, i no havia venut res més perquè tan sols hi va trobar negres, o bé que ha sigut policia, o que s'ha dedicat a l'usura, o bé que és aficionat al gramòfon, i encara que algún llegidor ingenu cregui que l'afició al gramòfon no és senyal de dolenteria, ni una mala costum, nosaltres seguirem desconfiant de la gent que acostumen a tenir tals maquinàries a casa. Un home que confón la musica amb aquella ronquera no pot ésser res de bó. A l'home que té gramòfon no li deixis diners ni li deixis la dona.

Així mateix, doncs, passa amb l'home d'experiència.

Tothom hi confia, hi confia amb aquella fe cega i admirable que demana per carta favors a Sant Josep de la Muntanya: un fill, la grossa de Nadal, un marit, un protector *serio*, ric i entenimentat, un bon viatge, etc.

L'home d'experiència ja no és res més que això; home d'experiència, i ho és com s'és regidor, diputat provincial, burot, *regisseur*, perquè ho converteix en una professió. I no en viu perquè en aquest desgraciat país d'Espanya ja no's pot viure ni d'experiència.

Quan un jove se sent jove de dalt a baix, jove d'una peça, i es disposa a disrutar la joventut, totes les alegries i les bestieses de la joventut, mai falta un bon senyor, mixte de mòmia i de mussol, que li refregui tot el sant dia l'experiència pels nassos i li citi l'exemple d'un senyor qualsevol, entrat en anys i amb experiència rànica, tan rànica que fins fa pudor:

—Mira, don Fulano! Ell és un home d'experiència, ja sap el pa que s'hi dona en aquesta vida. —Aquesta vida és, simplement, retirar a les quatre de la matinada, i freqüentar el tracte d'amics i amigues alegres. —Quan posaràs seny, fill meu, quan posaràs seny!

Un calla, però pensa amb molta alegria: *Mai!* Fins que un dia s'entera de que aquell senyor auster que renegava de la vida i dels goigs de la vida té una ex modisteta retirada. I es fa amic d'ella. I els dos, entre petó i petó, se'n riuen de l'experiència del vell.

LLUIS CAPDEVILA

GLOSSARI

EN POMPEYO GENER

Ha mort En Peyo. El nostre Peyo. Ha mort a setanta dos anys. Per fi havem hagut de saber el secret de la seva vida. Els anys que mai havia volgut dir. I és que digui lo que vulgui lo que se'n diu fe de baptisme, ell, els podia tenir de fel, però no els tenia d'esperit. Si el dimoni li hagués anat per a comprar-li l'ànima, com an el Faust, amb la condició de fer-lo jove, En Peyo li hauria dit: En-

tornt-se'n, seryor Dimoni, que s'ha equivocat de persona. Arribi's a les «Hermanitas» que hi han els vells i deixi estar als joves. Era un ocell que arrocegava un barco vell per les Rambles, i el barco va haver de fondejar en una casa de salut, i l'ocell deu haver volat amb les ales per estrenar.

La vida d'En Peyo, és un exemple del home que estudia amb alegria; és un llibre que les arnes de l'estudi no se'ls mengen ni les barbes no els corquen; és la fam de sapiguer amb un païdor de bon regent. La tinta mai li havia fet mal, ni havia ennegrit la seva vida, i trobar un escriptor com ell, que havia llegit tots els llibres i escampat totes les idees, avui dia que hi han tants joves que estan malalts de la lletra impresa, i que a trenta anys ja semblen x'prers, és un cas extraordinari. A En Peyo, si que's pot assegurar que mai una gota de fel havia pujat a la seva boca, ni una guspira de metzines havia sortit de la seva ploma.

I és que en el temps del nostre Peyo, lo que després se'n ha dit bohèmia, i que tant s'ha desacreditat, no era mal vist per la gent de lletres. Es podia ésser savi i estar alegre. Es podia ésser, com allavors deien, de l'escola positivista i no mirar a l'armari del pa, com hi miren tants avui dia, que manipulen les ciències, les arts i la literatura; es podia estudiar i divertir se de la manera més innocent... i qui mal no fa, mal no pensa.

Si an el present, posem per exemple, un membre de l'Institut de Estudis Catalans, anès a l'enterro d'En Carnestoltes, tancarien mitja porta en senyal de dol. Seria espantós. Si un mestre dels Bells Oficis, en un moment de expansió, anès a ballar a la «Bohemia», el treurien del refectori; i si un crític o un escriptor anès a uns nous «Quatre gats» a fer putxinel·lis o mirar-se'ls, com allavors hi anaven En Peyo, En Picasso, En Nonell, En Canals, En Pichot, En Casas i tants altres excomunicats, que no han fet cap mal a Catalunya, perdrien el crèdit, el nom i els borrarrien del missal de la jove pedanteria.

Per això a En Peyo tots el volíem; tothom li tenia simpatia; ningú li havia fet cap mal, però mai li havien donat cap càrrec dels que se'n diuen honorífics, ni dels que tenen honors i sòu. L'únic, havia sigut el d'empleat de Ca la Vila... i encara inventant-li un caixó que no destorbés a tants i tants que tenen mires en els prestatges del escalafón del cobro. S'havien d'anar col·locant an els joves de menys anys, però no de menys joventut, an aquests que an el dimoni li haurien demanat d'ésser més vells. Fausts tristos i administratius, que a la pobre Margarita l'haurien feta mestra Montessori, i a Elena, l'haurien col·locada de professora de dansa rítmica.

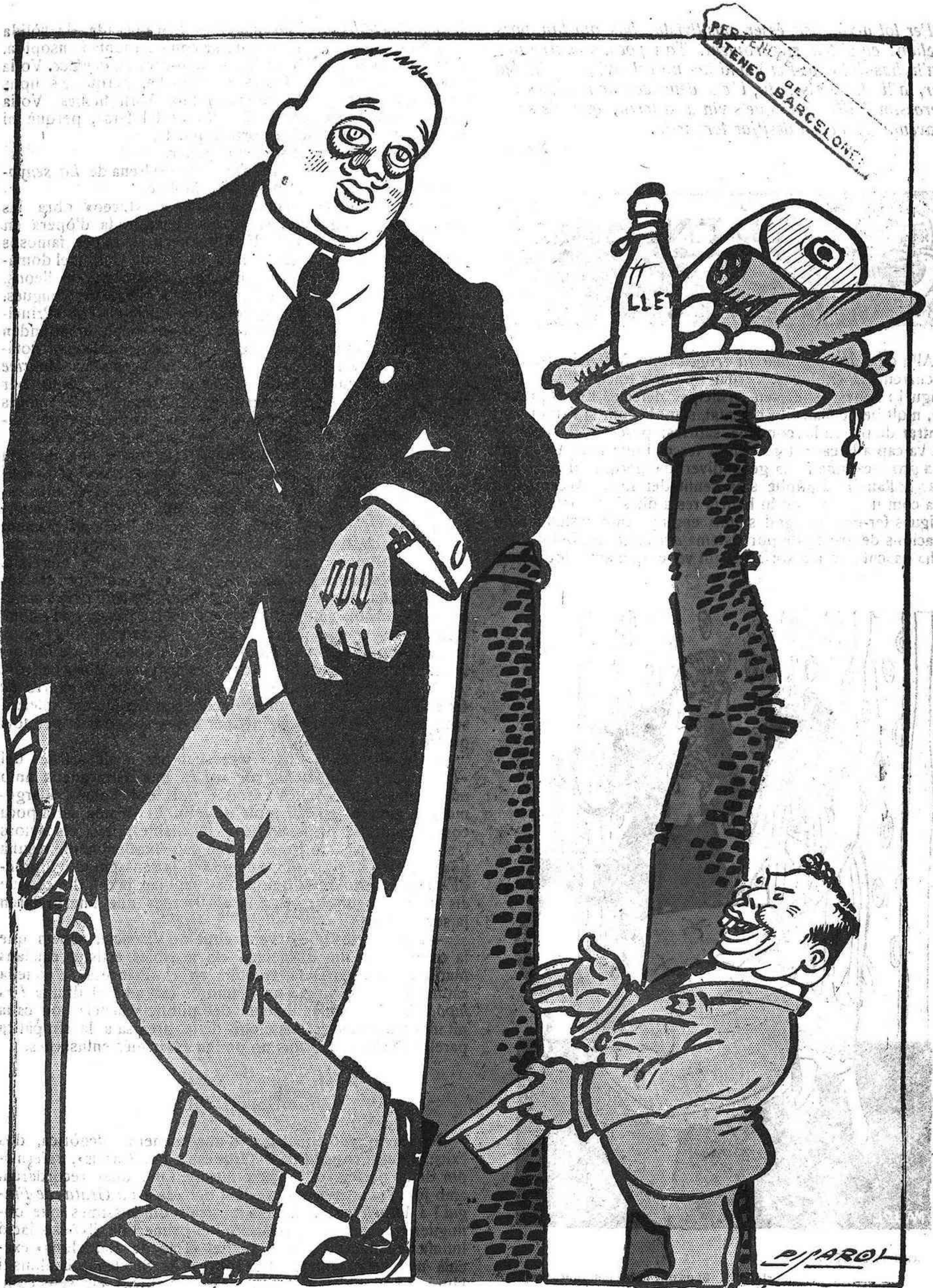
I En Peyo, content, perquè vivia en plena imaginació. Ell s'hostatjava a Barcelona sense tocar de peus a terra. Portava un motor de fantasia que el paper secant del positivisme no l'havia pogut fer aturar. Les mil i una nits de cafè, no havien malmès la seva ànima, però si el seu cos, que anava assecant-se fins a caure en una casa de salut on ningú en té de salut. I era un creient. I era tan creient que fins creia lo que ell inventava.

Adéu, Peyo. A l'altre món hi hauràs trobat tots els teus amics, i els que encara no hi som vindrem aviat! Ens contaràs tot lo que has vist, que estem segurs que no serà més de lo que havies imaginat. I nosaltres el creurem, perquè ja saps que et creiem sempre fins quan ens contaves coses que ens semblaven fantasioses... I és que an el món hi ha dugues veritats: la veritat... veritat, que és tan amargant, que ens la treiem del davant, i la veritat arbitrària que és la que més estimen els embustersos del somniar.

MAURICE CHEVALIER

Cantant còmic que actua amb gran èxit al «Principal Palace»

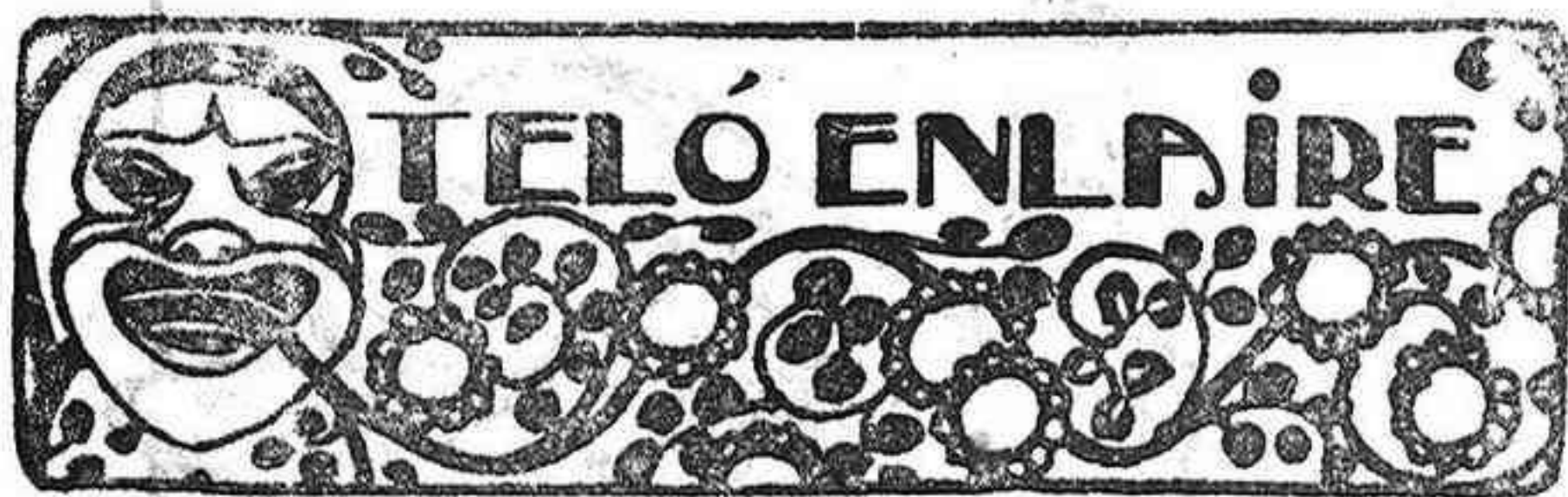

A VBIAM A QUBIXA BNERGIA

—Pensi senyor Anido, que quant més baixin les subsistències, més gran alçària pendrà vostè.

Per tot això, per ésser positivista, has dut tan pocs capellans en el teu enterrament. Tan pocs, que creu que no n'hi has dut cap. Però si hi ha un cel civil, que hi deu ésser, allí deus ésser tu, i els deus contar històries tan inverossímils del modo que's viu a la terra, que els sants benaventurats deuen desitjar tornar-hi.

XARAU

Allò de *Quan passava la tragèdia* no fou del gust dels concurrents al «Romea». Veritat és que's tracta d'una obra desigual i aquest és el seu principal defecte. En el primer acte, molt ben construït i orientat, sembla com si l'autor vagi a entrar de ple en la comèdia satírica; però en el segon ja se'n va cap a la caricatura i en el tercer i quart cau en plena farsa grotesca; una farsa gens divertida perquè al desencarrijar-se l'autor, el públic s'ha sentit defraudat. Acceptant la obra com una farsa, no hi hauria res a dir si el comediògraf sapigués fer-nos pecigolles amb enginy, amb xistos o amb situacions de gresca de pur sistema *astrakan*. Però En Pous no ha nascut per a això; i d'aquí vé el que amb tot i ésser

ARISTOCRACIA

— Quin ridícol!... Scps que deia el marqueset al senyor duc, parlant de tu?

— Què deia?

— «Ara passa la Serafina de Pedralves».

Quan passava la tragèdia una obra ben pensada, de sòlida factura i d'acurat diàleg, resulti una comèdia tonta i ensopida. Es se zillament que l'autor ha estat descentrat, *deplacé*. Volia escriure una comèdia? No és tal comèdia, perquè e's tipus (fora de la carnicera de Banyoles) li han sortit titelles. Volia escriure una farsa grotesca?... No és tal farsa, perquè hi manquen la sal i el pebre corresponents.

Alguns actors no se sabien el paper.

Per a un d'aquests dies s'anuncia l'estrena de *La senyoreta Aritmètica*, traducció d'En G. Moliné.

—Definitivament, demà, dissabte, el «Liceo» obra les seves portes inaugurant una superba temporada d'òpera en italià. Obra de debut, *Quo Vadis?* interpretada per famosos artistes cantants, i cooperant hi la danzarina Galli i el domador Maro que presentarà preciosos exemplars de lleons. Dirigirà l'orquestra l'autor de la música Mr. Jean Nougués.

—S'ha inaugurat la temporada de Music-Hall al «Principal-Palace». Totes les atraccions, en les quals hi abunden les femelles guapes, són dignes de la casa; cupleteres notables. Però lo veritablement sensacional és aqueix *Maurice Chevalier*, un eminentíssim cançonetaire jove, còmic per excelència que té una gràcia estupenda i diu el cuplet francès d'una manera inimitable. Es també un parodista extraordinari. Un número que portarà moltes entrades al «Palace».

—Al «Tivoli» han estrenat *Los fanfarrones*, una opereta còmica dels senyors Romero i Fernández que té el seu argumentet i les seves situacions a propòsit per a ésser musicals. D'això últim se'n cuidà el mestre Eduard Granados; inútil, doncs, dir que la partitura és elegant, fina, perfectament instrumentada. L'obreta, que ha sigut molt ben presentada, agradà força; però no obtingué encara l'èxit que's mereixia.

—Per a benefici de l'actor Bonafé ens obsequiaren al «Novedades» amb dugues estrenes la primera *El voto de las mujeres*, una comèdia amb traces de vodevil feu passar bé l'estona als *morenos*, valguent aplaudiments als autors senyors Frutos i Fernández; la segona, *Los aliados*, una obreta sense importància que salvaren el beneficiat i les senyores Alba i Ladrón.

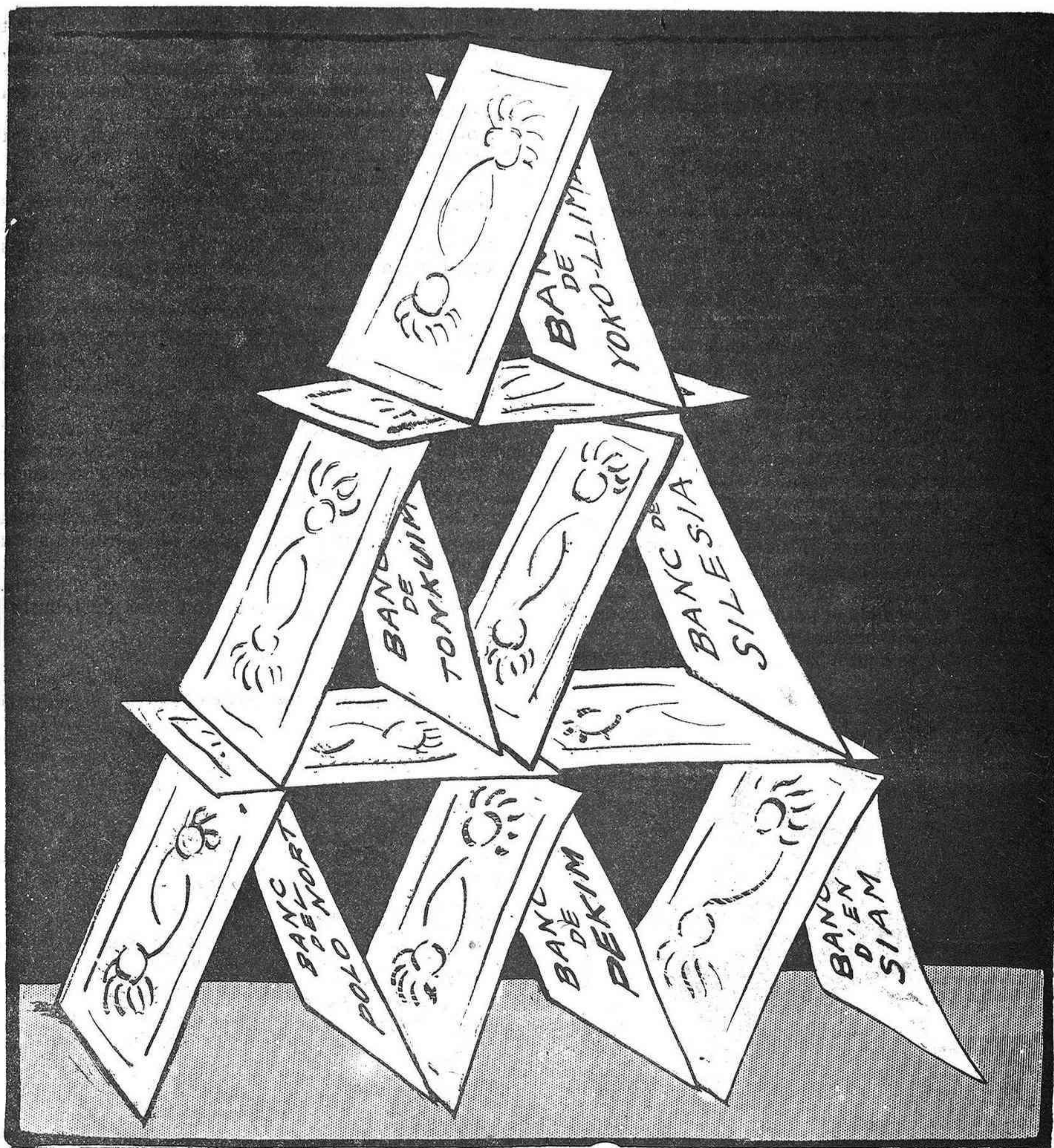
—Al «Poliorama» un gran èxit amb allò de *El exprés de Oriente* que és una notable comèdia, amb argument interessant, amb situacions enginyoses i vessant gràcia per tots quatre costats.

—Un altre èxit gros i merescut per a els artistes del «Teatro Goya». *Los baños de sol* és una astracanada amb molta substància còmica i escrita amb molt salero. L'argument és molt original i molt divertit. El demés seria poca cosa, perquè, de xistos, en té de fusellables; però els actors i, sobre tot, En Simó Raso, ho fan tan excelentment, resulta una obra tan ben posada, que donen la sensació d'un grandíol èxit essent només que un èxit regular. Ja cal, doncs, que els autors estiguin ben agraïts als artistes que interpretaren la seva obra.

—Per notícies que havem rebut de València, sabem que la companyia que dirigeixen els notables artistes catalans Maria Vila i Pius Daví, treballa en el «Princesa» d'aquella capital, havent obtingut un clamorós èxit amb el drama *Los hipócritas*. Els aplaudiments del públic valencià són cada nit més xardorosos; i els elogis de la premsa a la simpàtica parella d'artistes catalans no poden ésser més entusiastes.

MUSIQUERIES

No farem sinó constatar, d'una manera categòrica, dos èxits: el quart concert de l'«Orquestra Pau Casals», refermador de la perícia de aqueix mestre, i del qual recordarem amb joia l'interpretació excelent donada a *La Gruta de Fingal* i a *Vida d'heroi*, pàgines musicals difícilíssimes que obtingueren la general aprovació; i el primer de l'«Associació Intima de Concerts», en el qual el «Trío de Barcelona» executà meravelles interpretant obres de Smetana, Brahms i Huré. El violinista Perelló, artista notable, i els seus companys foren ovacionats repetidament, veient-se precisats a interpretar una *propineta*.

EL CASTELL DE CARTES

A la primera bufada, totes a terra

CONCURS

L'«Escola C. d'Art Dramàtic» ofereix 500 pessetes de premi a un drama en vers, en tres o més actes, inspirat en un fet històric de Catalunya.

El plaç d'admissió d'exemplars per al Concurs finirà el dia 30 de maig de 1921.

Jurat: els senyors Pere Corominas, Lluís Nicolau d'Olwer i Adrià Gual.

Ansia, poetes, que's tracta d'embutxacar cent dretets!...
I el que és més important: es tracta de augmentar el repertori de teatre català amb obres que valguin un xic la pena.

Entre pare i fill:

- Papà, què vol dir anticatalanista?
- Anar contra els catalans.
- Doncs antidiluvià deu volguer dir anar contra el diluvi.

XERRAMEQUES ARTISTIQUES

PLATS I OLLES I DRAPETS

En Guardiola és un xicot pintor, el qual veient que no podia mai fer ídem, per més que s'escarrassava en pintar teles boniques i alegroies, va determinar-se de cop i volta a plantar botiga de terricer, fent-ne ell mateix de plats i olles que posa a la venda de tant en tant.

Està clar que un terricer pintor, té molt guanyat per a fer coses de mèrit, que deixin endarrera la terrissa d'art d'Alcora i de Manisses avui tan buscades, i això és precisament, el que fa aquest artista, amb una paciència admirable i un bon gust a tota prova.

No hi ha més que veure la parada que ha posat a «Càn Parés», per a comprendre que En Guardiola ha trobat al fi manera de donar forma tangible al seu cognom i dur a la realitat el símbol que enclou.

A la parada s'hi veuen olles, plats, gerres, plàteres, rejols de colors, cetrilleres, imatges en relleu i bibelots de saló, ensiameres, jocs de cafè... demanin. I tot decorat amb colors alegrois i uns dibuixos elegants, que fan pensar si En Guardiola és posa guants per a modelar i pintar aquell bé de Déu d'objectes.

Ja els dic jo que aquest xicot està fet un ceramista de primeral!

En realitat, al desvetllament artístic català li mancava

la modalitat de la ceràmica d'empenta. Els ensajos fest fins avui, eren ben poqueta cosa; mes d'ara endavant, l'art de la nostra terra comptarà amb un émulo d'En Pallissy, disposat també a cremar tots els trastos de casa seva abans de deixar apagar el forn on hi fa les cuites.

Només li manca una cosa a la producció d'aquest terricer selecte per a triomfar per complet: que en caure a terra no es trenqui.

Horroritza pensar les obres d'art que es perdrien si una part de les coses exposades anessin a parar a casa d'un d'aquests matrimonis aficionats a tirar-se els plats pel cap. De pensar-ho només poso pell de gallina.

**

Al voltant de la parada de plats i olles, En López Morelló hi ha penjat una colla de draps virolats que ell ne diu tapissos amb una cargolamenta d'assumptes i de dibuix que els ulls s'hi perden.

Es una llàstima que aquest artista vulgui caragolar tant l'art i que abusi com ho fa dels enfarfecs ornamentals, perquè demostra ésser home de gust i tenir manetes. Si vol fer caricatures, que les faci gracioses o sarcàstiques deixant en pau els tapissos; i si vol usar la figura humana per element decoratiu, que no la torturi a son albir, com un inquisidor crudel.

En López Morelló sent la riquesa de la tapisseria. Per això sento jo que la vesteixi amb tant de rebuscament i faramalla.

**

Poca cosa puc dir d'En Casals i Peipoch, un pintoret

LA CRISI DEL COURE

- Cinc centims per l'amor de Déu...

- Cinc cèntims?... I cal! Us haureu d'accontentar amb una pesseta.

que exposa 34 olis al mateix «Saló Parés», que semblen esblaimats i prims al costat dels tapissos; amb tot s'hi veuen algunes pintures ben orientades, com les que titula *Montserrat cap al tart* i *Costes de Garraf*.

Jo, però, m'estimaria més un drapet d'En López Morelló o un plat d'En Guardiola.

C. ARBÓ

ESQUELLOTS

Muts... a la gàvia!

El nou governador senyor Martínez ha cregut que a Barcelona no's pot governar sense censura, i ha caigut, com els altres, en la mala costum d'establir-la novament.

Des del dimarts, la premsa local està amordaçada; amordaçada i amenaçada constantment amb el llàpiz roig.

Ja ens perdonaran, doncs, els nostres estimats llegidors, si en dibuixos i escrits tornen a trobar-hi qualche incongruència.

Del ministeri d'Hisenda ens anuncien la remesa de vint mil duros de calderilla.
Es poc?

Es molt?

Ni poc ni molt; n'hi ha prou.

N'hi ha prou per a que, d'arribada, l'arreglegui el primer despreocupat i se'n faci acaparador per a vendre-la després a ral de *momio* per duro.

Tota la Plaça de Sant Jaume omplien l'altra tarda els empleats municipals que demanen augment de sou i «agui-naldo».

En Joan Fivaller, al veure aquella «mala mar», ja començava a tremolar.

Imagineu-vos els de dintre!

Per això varen córrer a prometre'ls-hi el «oro y el moro».

Es, a dir el «moro» no, perquè els *moros* estan molt amagats.

Contribució anyal de xerinxola escolar.

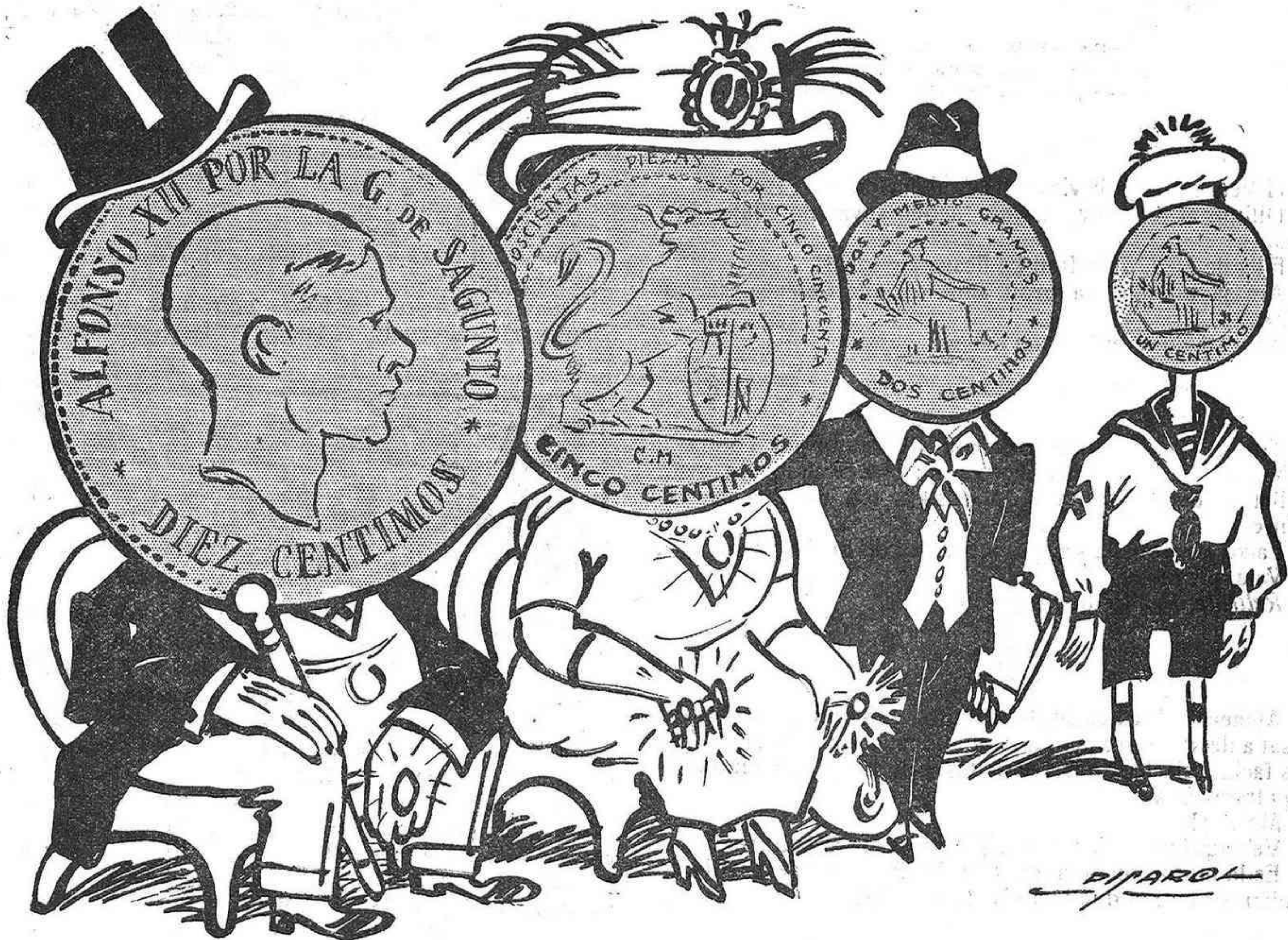
Uns quants estudiants de la nostra Universitat intentaren moure aldarulls, al objecte de veure si d'aqueixa faisó avançaven les vacances de Nadal.

Per a ells, la qüestió és vagar.

No ho fan amb cap mala intenció, no.

Alguns d'ells, fent-ho així, resulten fins bons deixebles i tot.

Perquè a molts catedràtics els agrada també fer festa,

«NOUVEAUX RICHES»

Els membres de la família Calderilla, que s'han tornat personatges importants d'ençà que va tan escassa.

—Que'm pots deixar tres peles?
 —Noi, no porto plata, avui.
 —Oh, és que no'm faria res que fossin en calderilla.

Havem rebut ja la visita del Ambaixador de l'Hivern.
 Dilluns al vespre va arribar acompanyat de pluja i vendaval.

Fills de Deu, quin fret! Es ficava als òssos!
 Ara ja no n'hi ha prou amb dir que «la cosa està que bufa».

Ara està «que bufa i que pela».

Tot aquell aldarull de determinades autoritats contra la puja de la llet, s'ha tornat aigua poll; és a dir que ara tenim la llet aigualida venent-se a pesseta i a noranta cèntims el litre.

I això era aquella «mayor energía» de que'ns parlaven?..
 Vaja, pleguem!
 Retirate, Pepito, que tots sou iguals.

Atenent a l'escassetat de tramvies, el Municipi sembla disposat a deixar lliurement que tota mena de ómnibus i autobús facin trajectes a les barriades extremes, com en dies de vaga tramviària.

Molt bé!

Ve't aquí una mida municipal digna de aplaudir-se.

Es la millor manera de que En Foronda s'espavili a fer adobar els cotxes que té a càl ataconador.

Quin despreocupat n'hi deu haver d'aqueix «casero marrano» que, perquè no lograva l'augment dels lloguers, va manar al porter que anés a fer *un riu* als dipòsits d'aigua dels seus inquilinos.

Aquí sí que hi escaurien les represàlies.

Dent per dent i ull per ull.

Les inquilines totes d'aquella casa s'haurien de reunir i encarar-se amb el propietari:

—Tu ens embrutes la canyeria?... Nosaltres t'arrenquem l'aixeta...

A Girona es troben fa dies sense farina.

En altres hi ha farina, però no hi fan pa.

En altres hi ha pa, però el venen a pesseta i deú.

Girona deu estar cansada d'ésser immortal.

Perquè, per aquest camí, es morirà qualsevol dia.

Llegim a *Las Noticias* del dissabte passat:

«El gobernador, civil, refiriéndose ayer al reparto de dinero procedente del juego, entre ciertos periodistas, hizo unas declaraciones tan evidentemente convencionales, tan de pasteleo, que nosotros, que no tenemos porque cooperar a las farsas sobre este asunto, nos abstenemos de publicar».

No cal fer-hi el més petit comentari.

Al bell cim de la xemeneia que constitueix el cos del monument an En Verdguer hi llueix, ja fa molt de temps, la estàtua del gloriós poeta místic.

Per què no s'inaugura, doncs, el monument?

Ha de durar gaire l'aplaçament vergonyós d'aqueix homenatge, que és un deute antiquíssim de la ciutat?

Els Tartufs de la «Defensa Social» han presentat una instància a l'Ajuntament demanant que aquest subvencioni, com feia anys endarrera, totes les festes religioses patronals que a Barcetona es celebren.

Alto aquí!...

Això no ho farà mai, l'Ajuntament. L'Ajuntament s'ha de mostrar neutral.

Quan subvencioni les festes *patronals*, ho farà amb la condició de subvencionar també les festes sindicalistes.

M. Duatis Itarte: Els seus versos són poc musicals i massa *floralescos*.—Ll. M.: S'aprofitaran; *merçi*.—F. B. A. (Veiss): Potser vagi, però lleugerament esmenat el final.—Un Tortosí: Alguns no, altres sí.—Albert de Vilafranca: Molt bé, i gràcies. Però aniran a un número corrent, perquè, d'*almanacs*, res, per ara.—P. del Haro: Molt retallat; potser sí que ho publicarem un dia o altre.—Carles P. Claverí: Veurem, veurem... No li asseguro res.—E. R. Claret: S'estima la bona intenció, però no'ns convé.—Ramis Camaló: Entra en cartera; lleugerament esmenada, potser ens decidirem a publicar-la.—Joan Noguer: Es defectuoseta.—L'Heren Perxa: Ens hem atrevit a fer-hi algun retoc; és en cartera.—Eusebi Rodríguez: No va mal, no; Déu n'hi doret! ..—M. Grané Civil: De *almanacs*, no hi ha projectat res enguany. El seu articlel anirà en un número corrent.

TOS la curen les Pastillas Helenianas. 1'25 pessetes caixa.

PANALLONS els cura Tópico Gil Kens. 1'25 pessetes frasc.

ASMA la curen les Gotas Helenianas 4 pessetes fraso

Se vende en toda España el popular libro

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE enciclopedia de la vida práctica para 1921

Libro indispensable para todos

Los compradores de EL AÑO EN LA MANO tienen una participación al billete entero de la LOTERIA DE NAVIDAD núm. 36.682

PRECIOS	Rústica.....	Pesetas 1'50
	Encuadernado	, 2'00

Obra nova de ANGEL GUIMERA

Segon llibre de poesies

Un tom en 8.ª

Pesetes 5

Catalans il·lustres

Retrats i biografies

Text català i castellà

Pesetes 5

Los Cent Conceyls del Conceil de Cent

per POMPEYO GENER

PREU:

Pesetes 1

Pronto aparecerá

la nueva edición lujosamente impresa

ALGO

COLECCION DE POESÍAS

de Joaquim M.ª Bartrina

PRECIO:

Pesetas 5

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetenent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franquig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, ademés, un ral per a certíficat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaites.

PERTENEDOR DE L'ATENEU DE BARCELONA

LA PRIMERA, AL «LICEO»

El marit. - Què significa això de «Quo vadis?»
El veí de palco. - Deu volguer dir que no val a badar.